

PO GROZILNI IZJAVI POLKOVNIKA NASSERJA

ZGODOVINSKO OZADJE SPORA ZA SUEŠKI PREKOP**Amerika je izrinila Angleže in Francoze - Golo nasilje ne vodi nikamor**

V trenutku, ko so se Angleži in Francozi podvrgli sklepu Združenih narodov ter umaknili iz Egipta svoje čete, se je svet globoko oddahnil. Vojna nevarnost, ki je spet grozila človeštvu, so ugotavljali ljudje, je hvala Bogu prešla in to je glavno. Vsa druga vprašanja se bodo že na kakšen način mirno rešila.

V zadnjem času se je pa začel položaj na Srednjem Vzhodu iznova zapletati. Židje se kar naenkrat upirajo, da bi brezpogojno izpraznili egiptovsko ozemlje. Obdržali bi si radi na polotoku Sinaju ozemlje okoli mesta Gaze, kjer živijo sami Arabci.

Mali Izrael se je skušal postaviti po robu celo Ameriki. Njegovi predstavniki so izjavili, da se bodo Židje umaknili iz Gaze samo, kadar dobe jamstva za svojo varnost pred bodočimi napadi Arabcev.

Samo po sebi umljivo je, da Amerikanci na to uho nočejo nič slišati. Od Židov zahtevajo, naj najprej odstranijo svoje čete iz tuje države, nato se lahko šele pričnejo razgovori o vsem drugem.

Da bi zlomili odpor Izraela, so Amerikanci začeli izvajati nad njim hud gospodarski pritisk: predvsem so Židom ustavili vso redno pomoč, ki so jo doslej prejeli iz Washingtona, zatem so pa še odložili izplačilo od Export-Import Banke že dovoljenega posojila 75 milijonov dolarjev, nujno potrebnega za vodovode izraelske države. Sedaj se pripravlja Amerika na še hujše udarce. Od zapadnonemške vlade želi, naj bi ustavila izplačevanje reparacij Izraelu, obenem hoče pa položiti roko na tako imenovane Združene judovske nujne pomožne sklade, od katerih je v veliki meri odvisen ves gospodarski razvoj Izraela.

POLKOVNIK NASSER JE ZAGROZIL

Da bi bil pritisk na Jude še večji, je Nasser te dni izjavil, da ne bo dovolil angleškim in francoskim ladjam vse dotlej plovbe po Sueškem prekopu, dokler ne zapusti poslednji židovski vojak Gaze. V Londonu in Parizu so proti tej izjavi seveda najostreje protestirali: Kaj imajo Francozi in Angleži opraviti z Izraelom? Judje so za svoja dejanja sami odgovorni! Če so Angleži, Francozi in Židje skupno napadli Egipt, odgovarjajo v Kairu, naj ga tudi skupno izpraznijo. Egipt se ne bo spustil v nobena pogajanja, dokler ne bo dežela do zadnjega kotička presta tujega vojaštva.

Nasserjeva grožnja je človeško razumljiva, a je bila politično nepotrebna, ker je Amerika sama dovolj močna prisiliti šibki Izrael, da se brezpogojno ukloni njeni volji. Za Angleže in Francoze je neprimerno važ-

nejše, da je namesto njih prevzela sedaj vodstvo nekomunističnega zapadnega sveta na Srednjem Vzhodu — Amerika. Eisenhower zahteva od parlamenta pooblastilo, da sme vsak čas poslati v one kraje ameriško vojsko, da zaščiti njihovo neodvisnost, če bi jo Sovjetska zveza hotela ogroziti. Obenem predlaga, naj Amerika nudi tem arabskim deželam izdatno in vsestransko gospodarsko pomoč.

V »praznino«, ki je nastala po porazu Angležev in Francozov na Srednjem Vzhodu, so stopili mnogo močnejši Amerikanci. Sovjetska zveza in one arabske države, ki so pod njenim vplivom, kakor tudi kitajski ministrski predsednik Ču En-lai napadajo zaradi te politike Ameriko, za Angleže in Francoze se danes tako rekoč nihče več ne zanima. Kjer so oni več ko eno stoletje neomejeno ukazovali, nimajo danes več odločujoče besede. Izpodrinili so jih popolnoma Amerikanci.

Vse to je posledica angleško-francoskega napada na Egipt.

**ZAKAJ STA EDEN IN MOLLET
NAPADLA NASSERJA?**

Vsi ljudje po svetu se zavoljo tega sprašujejo, kako sta se mogla razumna in zrela načelnika angleške in francoske vlade, Eden in Mollet, kljub vsemu temu spustiti v pustolovščino proti Egiptu. To je za mnoge naravnost uganka! In vendar so morali biti razlo-

gi, zaradi katerih sta se odločila, da brez odobrenja Amerike, brez sporazuma z Združenimi narodi in brez pristanka zaveznikov iz Atlantske skupnosti napadejo Egipt, izredno tehtni in važni. In res je tako tudi bilo!

Ko je Nasser ob izbruhu spora poddržal družbo Sueškega prekopa, je bilo za vsakogar jasno, da temu njegovemu ukrepu ni mogoče z načelnega stališča ugovarjati. Saj so Angleži in Francozi tudi poddržali važna področja svojega lastnega gospodarstva! Eden in Mollet sta se navzlic temu spustila lahkomišelnost v boj proti Nasserjevemu poddržavljenju in zato je njuna politika bila že vnaprej obsojena na popoln neuspeh.

Njima se je pa zdelo, da se za nobeno ceno ne smeta dati poraziti od diktatorja Nasserja, ker bi bil v tem primeru uničen vpliv in ugled Francije in Velike Britanije ne le v Egiptu, temveč v očeh vseh narodov Srednjega Vzhoda in severne Afrike. Kdo bi zatem v teh deželah še hotel ubogati Francoze in Angleže?

Zavoljo tega sta sklenila napasti z orožjem Nasserja, prepričana, da se bo njegova vlada v nekaj dneh zrušila in da se bosta nato sporazumela z njegovim naslednikom o vprašanju Sueškega prekopa ter nemudoma umaknili svoje čete iz Egipta. Ostali svet se bo z izvršenim dejstvom moral sprijazniti ter bo še vesel, da se je mir tako hitro vrnil na Srednji Vzhod.

Kolonialni imperializem se ruši

Zgodilo pa se je, da je Nasser proti njunemu pričakovanju ostal na nogah in da so nato z bliskovito naglico poslele v spor Združene države, Sovjetska Rusija in afriško-azijske dežele. V tem je tičal bistveni pogrešek v političnih računih Edena in Molleta. Namesto da bi Nasserjev padec služil za svaričen zgled vsem arabskim nacionalističnim voditeljem Afrike in Azije, je ponesrečeni napad na Egipt dosegel ravno nasprotni učinek: že omajane postojanke Angležev in Francozov so se v teh deželah še bolj oslabilе in moralno popolnoma porušile.

Posledice so skrajno neprijetne in vsemu svetu vidne. Francija, ki je začasno komaj ovladala težave v nekdanjih afriških kolonijah Maroku in Tuniziji s tem, da jima je priznala državno samostojnost, je zabredla v skoro brezizhodno zagato v sosednem Alžiru. Čeprav vzdržuje tu od 450 do 500 tisoč mož redne vojske, je Francija vendarle nesposobna udušiti oboroženi upor ondotežnega prebivalstva. Zaradi goratega značaja dežele in skrajnega nacionalizma Arabcev so

mnogi mnenja, da Francija nikoli ne bo mogla Alžira ukrotiti s silo. Vojska stane pa Francijo letno 600 milijard frankov, kar predstavlja tudi za to bogato evropsko velsilo strašno finančno breme. Če se Franciji ne posreči v doglednem času pomiriti Alžira, bo gospodarsko izkrevavela.

Da pride do miru, je torej življenjska korist Francije. To posebno zavoljo tega, ker je Alžir za Francoze važnejši kakor vse ostale njihove prekomorske posesti. V alžirskih predelih pušcave Sahare so namreč odkrili ogromna ležišča nafte, ki bi, če bi jih Francozi izkoristili, osvobodila njihovo državo vsake odvisnosti od dovoza nafte iz Srednjega Vzhoda!

SAMA SILA NE REŠUJE NIČESAR

Od pravilne rešitve alžirskega spora je, kakor vidimo, odvisna gospodarska bodočnost Francije.

Tudi Veliko Britanijo je pognala v boj z Egiptom v prvi vrsti skrb za njenemu go-

(Nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

ANTHONY EDEN JE ODPSTOPIL

Churchillov naslednik v vodstvu Konservativne stranke ministrski predsednik Eden je odstopil. Kot vzrok navaja »slabo zdravje«, čeprav je vsem znano, da je padel zavoljo svoje zgrešene politike na Srednjem Vzhodu. Hotel je s silo vreči Nasserja, a pri tem samega sebe strmoglavil ter ogromno škodoval le ugledu in vplivu Velike Britanije v svetu.

Pri prihodnjih volitvah bodo konservativci skoro gotovo poraženi in oblast v državi bo prešla spet v roke Delavske stranke.

ČU EN-LAI V MOSKVI

Ministrski predsednik Ču En-lai se mudi na uradnem obisku v Moskvi, kjer so ga kot predstavnika ogromne komunistične Kitajske sprejeli z velikimi častmi. S posebnim veseljem so ga pozdravili zlasti zavoljo tega, ker se je Kitajska po začetnem omahovanju izjavila proti politiki maršala Tita, češ da zanaša v vrste svetovnega komunizma samo zmedo in needinost. Kitajska se je postavila sicer na stran Kremlja, a noče pretrgati svojih vezi z nezadovoljnimi komunističnimi deželami.

To je razvidno že iz tega, da pojde Ču En-lai iz Moskve na 5-dnevni obisk h Gomulki na Poljsko. Njegova naloga je bržkone v tem, da posreduje med Sovjetsko Rusijo in njenimi podložniškimi državami, ter jih skuša prepričati, da morajo že zaradi lastne koristi ostati zveste vojaškemu in političnemu taboru svetovnega komunizma.

Bomo videli, kaj bo opravil v Varšavi.

AMERIŠKO ODPOSLANSTVO V BEOGRADU

V Beograd je prispelo odposlanstvo ameriških gospodarskih strokovnjakov, ki imajo nalogo predlagati Eisenhowerju, kakšna naj bi bila bodoča gospodarska pomoč Združenih držav Jugoslaviji. Vse kaže, da se bo po zadnjih dogodkih ameriška podpora znatno dvignila. Od 1. 1950 do danes je Jugoslavija dobila od Amerike 600 milijonov dolarjev in približno enako vsoto za svojo armado. Vojaško pomoč je Amerika v zadnjem času bila domala ustavila.

Ko so Amerikance vprašali, ali se bo njihovo odposlanstvo zanimalo tudi za pomoč jugoslovanskim oboroženim silam, so odgovorili, da bodo tudi o tem vprašanju izročili Eisenhowerju posebno poročilo.

Te razgovore je treba smatrati za nekako pripravo Titovega potovanja v Ameriko, kamor maršal ne more iti samo z namenom, da bi stiskal roke Eisenhowerju. Iz Združenih držav bi se rad vrnil domov s praktičnimi in etipljivimi uspehi.

UMRL JE JOŽE PLEČNIK

V ponedeljek, 7. januarja, je umrl v Ljubljani vseučilišni profesor Jože Plečnik, največji arhitekt, kar smo jih Slovenci kdaj imeli. Njegovo ime je slovelo daleč čez meje Slovenije in Jugoslavije. Pokojnik je vtisnil pečat svojega duha celim delom moderne

Ljubljane in zapustil velike gradbene umetnine tudi na Dunaju, v Beogradu in Pragi.

Plečnik, ki je umrl v 85. letu starosti, je bil globoko veren kristjan.

ZBOROVANJE V BUDIMPEŠTI

Ob novem letu so se zbrali v ogrski prestolnici voditelji Sovjetske zveze, Čehoslovaške, Romunije in Bolgarije ter se pet dni posvetovali s Kadarjem. Ob sklepu so izdali sporočilo za javnost, v katerem poudarjajo, da so za krvave dogodke na Madžarskem odgovorni tuji imperialisti in domači proti-revolucionarji, ki so hoteli obnoviti v državi »fašistično diktaturo«. Rusijo sta zastopala Hruščev in Malenkov.

Ta trditev je v odkritem nasprotju s tem, kar sta Tito in Kardelj v svojih govorih navedla kot vzrok ogrske vstaje, ki je bila po njunem mnenju upor delovnih množic in posledica zgrešene politike komunističnih voditeljev, ne pa kako maslo tujih imperialistov.

Nihče se zato ne sme čuditi, da Jugoslavi je in Poljske niso povabili na sestanek.

Na Madžarskem bo v glavnem ostalo vse pri starem, toda Kadar je bil kljub temu prisiljen v marsičem popustiti. Tako je v vladni program postavil tudi naslednje točke: kmete ne sme nihče več siliti v kolhoze; kolektivna posestva morajo v bodoče sloneti na popolni prostovoljnosti; poleg kolhozov naj se svobodno razvijajo zasebna kmečka gospodarstva. Zasebna podjetja so dovoljena tudi v obrtništvu in trgovini.

Delavci naj sodooločajo pri vodstvu industrije in dobe boljše plače. V šole se uvede verouk in država bo zaščitila svobodo verskega udejstvovanja. Zanimivo je, da je v te stvari privolila tudi Sovjetska zveza, ki najbrž polagoma uvideva, da narodom ni mogoče stalno vladati z golo silo.

POLJAKI POJDEJO V WASHINGTON

Gomulka bo, kakor beremo, poslal prihodnji mesec v Ameriko odposlanstvo, da bi tam dosegel pomoč za svoje gospodarstvo. Pretekli teden je ameriška vlada že sklenila, da se smejo odvečni kmečki pridelki svobodno izvažati na Poljsko. To je spet dokaz nove politike Washingtona, ki je pripravljen podpirati tudi vse komunistične dežele, če kažejo resno voljo za samostojnost in neodvisnost od Moskve.

Zdi se pa, da hoče Gomulka doseči še več: od Amerike bi rad dobil dolgoročno posojilo za razvoj poljske industrije ter uvažal iz Združenih držav tudi mederne stroje.

Za današnji mednarodni politični položaj je nadvse značilno, da Sovjetska zveza ne ugovarja takim Gomulkovim načrtom, temveč mu dovoljuje, da se obrača za gospodarsko pomoč na zapad.

SMRT TEODORJA KOERNERJA

V petek popoldne je iznenada umrl 84-letni predsednik avstrijske republike Teodor Koerner. Še isti dan je izjavil, da se »izvrstno počuti«. Po kosilu, ki mu je zelo teknilo, ga je obiskal kot običajno domači zdravnik. Med razgovorom ga je udarila srčna kap in v nekaj minutah je izdihnil na zdravnikovih rokah.

Koerner je bil po prepričanju socialist in po poklicu vojak. Med prvo svetovno vojno je bil načelnik avstrijskega glavnega stana na Soči. Po vojni je postal socialno-demokratski poslanec, l. 1934. so ga pa vrgli v ječo. Tudi Hitler je dal generala dvakrat pod ključ.

L. 1951 je bil Koerner izvoljen za predsednika republike. Za izpraznjeno mesto se potegujeta zunanji minister Figl in podkanceler ter voditelj socialistov dr. Schürf.

KUPČIJA JE KUPČIJA

Ker je Sueski prekop že delj časa zaprt, je Italija začela kupovati nafto v Sovjetski zvezi in v drugih deželah onkraj železne zaves. Novembra so izkrcali v Benetkah 22 tisoč 813 ton petroleja iz Rusije in Romunije, v decembru je prispelo tja 6 petrolejskih ladij, ta mesec bo pa prišlo iz komunističnih dežel v Italijo še mnogo več nafte.

KRIZA V TOGLIATTIJEVI STRANKI

Po zadnjem občenem zboru Komunistične stranke v Italiji se je začelo močno širiti nezadovoljstvo med izobraženci, češ da je Togliatti še zmerom stalinovec in preveč odvisen od Kremlja. Najodločnejše vodi borbo proti Togliattiju senator Eugenio Reale, nekdanji italijanski veleposlanik v Varšavi, ki so ga šteli med najbolj bistre glave v stranki. Pridružili so se mu še drugi kulturni delavci in znanstveniki, tako univerzitetni profesor Sapegno iz Rima in tudi profesor ustavnega prava na vseučilišču v Trstu Vezio Crisafulli.

Usodna zmota bi pa bila, če bi kdo sodil, da stoji Togliattijeva stranka zavoljo tega pred nekakim razsulo. Glavna moč Komunistične stranke niso namreč nikoli bili izobraženci temveč — delavci in mali kmetje. Za večino komunistov, posebno za revne sloje, stranka ni navadna politična organizacija, marveč mnogo več; zanje je to nekako versko gibanje, za katero so pripravljeni žrtvovati vse in kateremu se ne odtujijo tako iz lahka. To je vzrok, zakaj poznavalci razmer, med njimi Corriere della Sera, sodijo, da bodo komunisti Italije navzlic vsemu ohranili še nadalje svoje vrste v bistvu združene.

PREBIVALSTVO RUSIJE

O številu prebivalcev Sovjetske zveze nismo nikoli imeli prav zanesljivih podatkov. Po zadnjih računih geografa Maršenka šteje zvezna republika 214 milijonov ljudi. To seveda niso samo Rusi, kajti v Sovjetski zvezi je uradno priznanih 158 jezikov in narodnostnih skupin. Med prebivalstvom je več žensk kot moških, kar je seve posledica vojne.

GROF IN GROFICA

Po Trstu in Gorici sta se več časa vozarila elegantno oblečena grofica Marcella Trionfi in grof Mateo Nardelli. On se je ponekod predstavljal tudi kot častni doktor ljubljanske univerze. Obenem sta obiskovala razna podjetja in kazala prvi izvod bogato opremljene evropske revije »Universitas Europe«.

Za oglase so jima nekateri trgovci odšteli tudi po 30.000 lir. Sleparyema je nasledlo okoli 100 podjetij. Ko so pa začeli deževati od vseh strani neplačani računi, je policija naredila njunemu početu konec.

VESEL DOGODEK

Soproga našega prijatelja živinozdravnika dr. Danila Rustje je povila lepo hčerko — Milenko. Srečnim staršem iskreno čestitamo!

NOVICE

TUJSKI PROMET

Italija je že od nekdaj krila svoje primanjkljaje v gospodarstvu iz troje sredstev: najprej z denarjem, ki so ga njeni izseljenci pošiljali svojcem v domovino, nato z zaslužki njene trgovske mornarice, prevažajoče blago in ljudi po svetu, in končno z dohodki iz tujkega prometa. Zato stori država vse, da privleče čim več tujcev.

Lani je obiskalo Italijo 11 milijonov potnikov, to je 19 odstotkov ali skoro eno petino več kot predlanskim. Največ jih je prišlo iz Nemčije in Avstrije. Zato za Italijo ni brez pomena, kako ravna z Nemci v Južnem Tirolu. Saj so se to poletje pojavili na Brennerju že prvi lepaki: »Nemci, ne potujte v Italijo!«

OBISK IZ VSEMIRJA

Zvezdoslovci so ugotovili, da se nam približuje velika repatica. Danes je oddaljena od zemlje še 100 milijonov kilometrov, toda hiti proti nam s hitrostjo 500 kilometrov na sekundo. Marca bomo repatico lahko videli z golim očesom. Slišijo se tudi bojazljiva vprašanja, kaj bo z nami, če nas repatica oplazi s svojim repom. Astronomi nas tolažijo, češ da je rep sestavljen iz tako razredčenih plinov, da ne bomo niti opazili, kdaj nas bo pobožal.

POČASI, A VZTRAJNO

V zadnjih treh mesecih lanskega leta so cene počasi, a žilavo lezle navzgor. Če hočemo izračunati, kako je z draginjo, vzamemo navadno kot izhodišče leto 1938 in se vprašamo, koliko je tedaj potrebovala 4-članska družina za življenje. Kar je l. 1938 veljalo eno liro, je lanskega julija poskočilo povprečno na 61 lir in 87 stotink, septembra pa že na 62 lir in 29 stotink. Plače se pa niso od tedaj niti zdaleč za 62 krat pomnožile.

DRAGA KRMA

V vasi Dro na Trentinskem je posestnika Ivana Demozzija zelo slano stala krma za njegovo govedo. Ko je zjutraj pokladal živini, mu je zdrknila listnica s 100 tisočaki med seno. Preplašen jo je iskal in v zadnjem hipu ugotovil, kako voliček mirno listnico prežvekuje. Bilo je prepozno! Bankovci so bili že uničeni.

MLEKOVOD

Danes vedno beremo, kako se nafta napeljuje po ceveh od izvirkov preko daljnih puščav do Sredozemskega morja in tu vkrca na ladje za Evropo in tudi Ameriko. Sedaj so pa v avstrijskem Tirolu zgradili nekaj kilometrov dolg mlekovod, po katerem se z visokih planin Jochberga pretaka mleko naravnost v mlekarne pri Kitzbühlu. S tem se zelo manjšajo prevozní stroški in živino lahko pa-sejo v vedno višjih legah. Mleko ostane sveže in pride hitro v prodajo.

SVETOVEN DOGODEK

Milko Škofič, mož znane filmske igralkke Lollobrigide, je te dni sklical v svojo rimsko vilo angleške, ameriške in nemške časnikarje, da jim odkrije važno novico: da bo namreč njegova žena dobila v nekaj mesecih otroka. Mladí bodoči mami vsa čast, toda da bo povila dete, ni nikak svetovni dogodek, ki bi moral vso mednarodno javnost zanimati. Gospod Škofič vendar nekoliko pretirava.

FARUKOVA ČOKOLADA

Bivši egiptovski kralj Faruk je vložil tožbo zoper tovarno čokolade IDAM, ker je za praznike vrgla na trg čokolade s sliko krotilca kač in napisom: Faruk. Kralj trdi, da so mislili njega in da tista čokolada močno škoduje njegovemu ugledu. Za odškodnino zahteva debele denarce.

ZMANJKALO JIM JE SOLI

Pred prazniki je v Franciji kar na lepem začelo primanjkovati — soli. Preiskava je do-gnala, da so nekateri začeli širiti glas, češ da s kopeljo v slani vodi lahko preprečiš obolenja od atomskih izžarevanj. Zato so ljudje zbirali in kopičili sol. Če bi je bili imeli vsaj nekaj v glavi, bi si bili lahko ves trud prihranili.

Po volitvah na Goriškem

Ker so volitve za nami, jih sedaj lahko mirno in trezno presodimo ter je tudi naša narodna dolžnost, da to storimo.

Slov. kršč. soc. zveza je, kakor so vsi brali v Novem listu, svetovala Slovincem naslednji smernici: v krajih, kjer je naš narod v svojem obstanku ogrožen, naj se vse stranke združujejo ter pri volitvah enotno nastopijo; v občinah, kjer morata biti že po zakonu dve slovenski listi, naj se pa volivci svobodno opredelijo po svojem socialnem in svetovnonazorskem prepričanju. Zavoljo tega je Slov. kršč. soc. zveza ponudila v ogroženih krajih svoje sodelovanje vsem slovenskim strankam, v narodno neogroženih občinah pa slovenskim katoličanom.

Toda voditelji goriške S. D. Z. in tako imenovane Slov. kat. skupnosti so, kakor znano, vse te predloge odbili. O kakem skupnem nastopu Slovencev in katoličanov niti govoriti niso marali.

VOLITVE NA DEŽELI

Sedaj se je treba vprašati, ali je bilo njihovo ravnanje pametno in kakšne so bile posledice, da so šli Slovenci na volitve v znaku popolne razcepljenosti.

Začnimo s podeželskimi občinami. Tu so nasprotniki sleherne narodne in katoliške skupnosti doživeli očiten poraz: izgubili so občino Doberdob, Števerjan pa le z največjo težavo ohranili; saj je znašala razlika med njimi in nasprotniki le pičlih 14 glasov.

Posledica njihove politike je, da drža v vseh naših krajih samo še eno edino občino v svojih rokah, in to je Števerjan.

Tako je bilo na deželi. Neprimerno važnejši in mnogo bolj poučni so pa izidi volitev v mestu Gorici, kjer so Slovenci v vsej svoji zgodovini, tudi za časa najhujših strankarskih borb, vedno složno nastopali na eni sami listi.

KDO JE BIL V GORICI PORAZEN?

Pri zadnjih volitvah sta obe slovenski stranki dobili v mestu vsega 2790 glasov, od katerih je bilo oddanih bivši O. F. 989, njenim nasprotnikom pa 1801. Ti so torej očitno napredovali, saj so dobili okoli 250 glasov več kot zadnjič ter namesto dveh tri ob-

činske svetovalce, bivša O. F. pa le enega.

In vendar bi se, če stvari natančno preimislamo, tudi v njihovih vrstah ne smel noben zaveden Slovenec veseliti volilnih izidov v Gorici.

V občinskem svetu imamo namreč Slovence 4 zastopnike, četudi bi nam po številu oddanih glasov, če bi enotno nastopali, pripadalo že danes 5 svetovalcev. To mesto so zavoljo slovenske nesloge dobili italijanski komunisti. Oni so namreč zbrali vsega 1067 glasov in dobili drugega svetovalca samo z ostankom, ki je znašal 533 glasov.

Da so Slovenci šli v boj na eni sami listi, bi bil njihov ostanek 558, torej za 25 glasov večji, in zato bi po tako zvanem d'Hondtovem sistemu pritikal Slovincem 5. svetovalec.

Toda to ni še vse. Vedeti je treba, da je število slovenskih volivcev topot nazadovalo v Gorici za približno 270 glasov, čeprav je medtem okrog 300 optantov dobilo italijansko državljanstvo in tako z družinskimi čla-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Zgodovinsko ozadje spora za Sueški prekop

(Nadaljevanje s 1. strani)

spodarstvu neobhodno potrebni petrolej. Dokler se je industrija posluževala za svoje obratovanje v glavnem premoga, Angleži niso bili v stiski, kajti njihova dežela je razpolagala n. pr. leta 1870 s skoro polovico vsega premoga, kar so ga tedaj na svetu izkopali.

Medtem se je pa izvršila v svetovnem gospodarstvu prava revolucija: leta 1920 je premog predstavljal v industriji še 85 in pol odstotka gonilne sile, medtem ko je danes padla uporaba oglja približno na 48 odstotkov. Leta 1939 je še 45 odstotkov parnikov vozilo s premogom, l. 1953 se je pa delež premoga v paroplovbi znižal na 13 odstotkov, to se pravi na manj ko eno tretjino. Prejšnje vodilno mesto premoga prevzema dandanašnji čedalje bolj nafta.

Priroda je pa hotela, da Anglija in Francija nimata v svojih deželah dovolj petrolej-

skih vrelcev in da je zavoljo tega vse njuno gospodarstvo popolnoma odvisno od dovoza nafte iz arabskega Srednjega Vzhoda. To je vzrok, zakaj so Britanci in Francozi hoteli za vsako ceno ohraniti odločujoči vpliv v ondrotnih državah.

Vse to je človeško razumljivo in razumljivo je tudi, zakaj so se Angleži in Francozi sprli z Nasserjem, o katerem so sodili, da jih pri tem ovira.

Usodna napaka Edena in Molleta je bila le v tem, da sta hotela spor rešiti z orožjem. Tema dvema inteligentnima državnikoma se na žalost ni še posvetilo, da se dandanašnji ne dajo več nobena politična vprašanja rešiti z golim nasiljem, kakor dokazujejo med drugim tudi dogodki na Poljskem in Madžarskem. Oba moža sta hotela braniti na smrt obsojeni kolonialni imperializem z go-lo silo in to je vzrok, da sta morala biti poražena.

Dopisi v Tržaškega

ZA SLOVENSKO ŠOLSTVO

Zloglasni zakonski načrt za ureditev slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem je postal predmet razprave na zadnji seji tržaškega občinskega sveta. Slovenski svetovalci so opozorili župana in upravni odbor na diskriminacijski značaj zakonskega osnutka, ki ne nasprotuje samo duhu in določilom londonskega sporazuma, temveč je tudi v kričečem navzkrižju z ustavo republikanske Italije. Naši svetovalci so zahtevali, naj upravni odbor posreduje pri vladi, da bi ne uveljavila načrta, ki predstavlja zelo hud napad na slovensko šolstvo ter resno ogroža obstoj naše manjšine.

Ker je bil župan Bartoli odsoten, je slovenskim svetovalcem odgovoril podžupan prof. Dulci. Dejal je, da bo upravni odbor v kratkem to vprašanje proučil in da bodo naši svetovalci prejeli odgovor na eni prihodnjih sej.

Sodimo, da bi o tem zloglasnem načrtu morali spregovoriti tudi vsi slovenski podeželski občinski sveti, kajti tudi ti so poklicani, da branijo najosnovnejše narodne pravice slovenskega ljudstva v Italiji.

600 MILIJONOV NOVIH IZDATKOV

Na torkovi seji tržaškega mestnega sveta so svetovalci med drugim razpravljali tudi o finančnem stanju občinskega podjetja ACEGAT. Odbornik Gridelli je poročal, da po proračunu za leto 1957 znaša primanjkljaj tega važnega mestnega podjetja 1 milijardo 79 milijonov lir. Spričo tega poraznega stanja je občinski upravni odbor predlagal, naj se stroški to leto znižajo za 4/2 milijonov, tako da bi primanjkljaj znašal nekaj nad 600 milijonov. Za njegovo kritje pa je odbornik Gridelli v torek predlagal vrsto ukrepov, ki naših prebivalcev prav gotovo ne morejo razveseliti.

Tako naj bi se električni tok podražil za 2 liri na kilovatno uro, cene tramvajskih listkov naj se povišajo za 5 lir, tramvajski abonmaji pa za 25 odstotkov. Povišek pa naj ne bi zadel delavskih tedenskih abonmajev. Tudi voda naj bi se podražila za 40%, tako da bi kubični meter vode stal okrog 37 lir. Ker je treba pričakovati, da se bo med letom podražil premog in da se bodo povečali stroški za uslužbence, je omenjeni odbornik predlagal, naj se s 1. julijem 1957 poviša cena tramvajskih listkov za nadaljnjih 5 lir, tako da bi v drugi polovici leta stal tramvajski listek 30 lir.

O predlaganih poviških bo občinski svet sklepal še ta teden. Če bodo svetovalci omenjene predloge sprejeli, bodo Tržičani to leto morali izdati nadaljnjih 600 milijonov lir, kar je spričo težkega gospodarskega stanja našega mesta vsekakor veliko breme.

KOMISIJA ZA STANOVANJA

Zadnjič smo poročali, da je župan Bartoli imenoval novo komisijo, ki bo dodeljevala brezdomcem stanovanja, zgrajena s pomočjo države.

Komisijo sestavljajo 3 predstavniki občinskega sveta, predsednik občinske podporne ustanove ter okrajni sodnik. Po novih predpisih morajo brezdomci tržaške občine nasloviti prošnje za stanovanja na občino in ne več na prejšnjo komisijo, ki so jo sestavljali

od ohlastev imenovani uradniki.

Nova komisija je pričela delovati pretekli ponedeljek. Sestajala se bo dvakrat v tednu. Kakor poročajo, bo marca izgotovljenih v tržaški občini okrog 300 stanovanj, za katere je že danes nad 17 tisoč prosilcev. Ker je večina članov nove komisije izvoljena od ljudstva, pričakujemo, da se pri reševanju prošenj ne bodo dogajale take krivice, kakor so se doslej.

SESLJAN

Prve dni tega tedna je bilo občinski upravni sporočeno, da so oblastva končno odobrila izkopavanje jarka, po katerem pojde telefonski vod za Sesljan in Devin. Ustanova Selad je dobila dovoljenje, da sme pričeti z deli, kar se bo dejansko izvršilo v nekaj dneh.

Bil je zares skrajni čas, da se je to važno vprašanje rešilo. Obstajala je nevarnost, da bi se nova tujsko-prometna sezona pričela, ne da bi naši gostinski obrati imeli prepotrebni telefon. Ker je pri nabrežinskem Seladu zaposleno prav majhno število delavcev, je nujno potrebno, da čimprej sprejemo na delo več ljudi, kajti le tako homo že za bližnjo sezono res dobili to važno napravo.

Morda bodo še ta mesec pričeli graditi tudi novo sesljsko šolsko poslopje. Gradbeni dela so šla na dražbo pred nekaj tedni. Zidavo je prevzelo neko tržaško podjetje.

DOLINA

Pred kratkim so se na cesti za Mačkovlje pričela gradbena dela. Pot bodo na nekaterih mestih razširili ter jo obenem tudi asfaltirali. Ves ta čas bo cesta za promet zaprta. Ko se dela zaključijo, bodo Mačkovljani in tudi mnogi Dolinčani gotovo zadovoljni, saj so že leta zahtevali, naj jim to važno in precej prometno cesto temljito uredijo.

MAČKOVLJE

Vse kaže, da bomo v kratkem imeli v vasi novo in lepo cesto. Gradbena dela dobro napredujejo in se bodo po vsej verjetnosti zaključila v nekaj mesecih. Nova pot gre prav po sredi vasi in odgovarja potrebam današnjega prometa. Kjer gre cesta navkreber, postavljajo granitne kocke, tako da bo varna pred nalivi.

Božične in novoletne praznike smo preživeli v najboljšem razpoloženju. Bog daj, da bi veselo in srečno prebili tudi vse dni novega leta 1957.

OBMEJNI PROMET

Tudi decembrski uradni podatki o obmejnem osebnem prometu nam potrjujejo, da je videmski sporazum eden najkoristnejših dogovorov, ki sta jih po vojni sklenili Italija in Jugoslavija. Pretekli mesec je na Tržaškem prekoračilo državno mejo 37.123 oseb, od katerih se jih je 15.542 poslužilo italijanskih prevoznih sredstev, 21.581 pa jugoslovanskih. K temu številu je treba prišteti še mnoge osebe, ki so šle čez mejo z lastnimi prevoznimi sredstvi ali peš.

Generalni vladni komisariat v Trstu sporoča, da je preteklo leto prišlo na Tržaško, oziroma odšlo v Jugoslavijo s prepustnicami kar 364 tisoč 41 oseb.

Obmejni osebni promet bi se gotovo še povečal, če bi se nekatera določila videmskega sporazuma spremenila. Ljudje žele predvsem, da bi se število prehodov pomnožilo, da bi se veljavnost prepustnic podaljšala na eno leto ter da bi se obmejni pas nekoliko razširil.

Moški pevski zbor Prosvetnega društva Prosek-Kontovel priredi v soboto, 12. jan., ob 21. uri v dvorani Avditorija v Trstu

KONCERT UMETNIH IN NARODNIH PESMI

pod vodstvom Milana Pertota

Besedila pesmi bo predvajal Stane Raztresen, član Slovenskega narodnega gledališča

Vstopnice se dobe v Tržaški knjigarni, v ul. Sv. Frančiška 20 od 9. - 13. in od 16. - 19. ure

SLOVENSKI ODER IZ TRSTA

vabl v nedeljo, 13. januarja ob 16. uri
v Nabrežino

Igral bo v kinodvorani Janeza Prepeluha
VEČER BELIH VRTNIC

v režiji prof. Jožeta Peterlina

Mladi igralci vabijo vse narodno zavedne Slovence iz Nabrežine in okolice na zabavno novo slovensko igro.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

V soboto, 12. januarja, ob 20.30
v Prosvetnem domu na OPCINAH

V nedeljo, 13. januarja, ob 16.30
v Zadrugi dvorani na KONTOVELU

V torek, 15. januarja, ob 20.30
v kinodvorani v SKEDNJU

Valentin Katajev

KVADRATURA KROGA
veseloigra v treh dejanjih

POČESTNI POBALIN

Neki »Kraševce« je v tržaški Demokraciji pretekli teden objavil dolg članek, ki naj bi bil nekakšen pregled političnih dogodkov pravkar minulega leta in obenem nekakšna razčlemba sedanjega političnega položaja tržaških Slovencev. V resnici pa članek ni obravnaval postavljenih si vprašanj, temveč zagrešil enega najbolj gnusnih in odvratnih osebnih napadov na našega glavnega urednika dr. Besednjaka in njegove sodelavce pri Novem listu ter vso Slov. kršč. soc. zvezo.

K nečednim izpadom tega neznanega pisana pripominjamo naslednje:

1. Nenehno zaletavanje raznih uvoženih »Kraševcev« v naš list je otipljiv znak moči Novega lista in neizpodbiten dokaz, da imajo njegove krščansko-socialne ideje čedalje večji vpliv na tržaške Slovence.

2. »Kraševce«, ki si upa javno zlivati golide gnoja na čast tolikih oseb, bi moral imeti vsaj toliko poguma, da svoje članke *podpiše s polnim imenom*. Dokler ne pride na dan z imenom, ga bomo smatrali za navadnega počestnega pobalina, ki izza plota luča kamne na bližnjega, ne da bi si upal pomoliti svojega strahopetnega nosu iz varnega zaklonišča.

D. L.

—Dopisi iz Goriške—

Z OSLAVJA

Pred božičem so blagoslovili v Pevmi novi vrtec nelepega spomina. Mislili smo, da je to bilo izvršeno že, ko so začeli s poukom. Zato smo se začudili, da so po enem letu delovanja najprej blagoslovili zastavo, potem šele novo poslopje. Pa se je tako mudilo prodati hišo na Oslavju in začeti pouk v revmi vzgradbi, ki ni bila še dovolj posušena.

Mi nimamo nič proti državni zastavi, a vendar se bojimo, da nam tudi ta način blagoslovitve kaže, zakaj smo Oslavci prišli ob vrtec. Ni šlo za vrtec kot tak (za otroke), pač pa za to, da bi ne bil več to, kar je bil našim družinam na Oslavju, da bi ne bil več slovenski. Da se v tem ne motimo, nam dokazuje tudi najnovejši vladni zakonski predlog o slovenskih šolah na Goriškem.

Pravili so, da je na Oslavju v vrtcu premalo otrok in da jih bo v Pevmi več, zaradi česar naj bi spadal vrtec tja dol. Sedaj pa slišimo, da je otrok v Pevmi manj, kot jih je bilo pri nas, dasi ga obiskujejo tudi oni iz Štavra.

Kaže, da se tisti, ki komandirajo, tega zavedajo. Zato so k blagoslovitvi vrtea pripeljali z avtobusom tudi otroke iz Podgore, da je bilo število večje in figura lepša. Nas boli, ko vidimo, kako se dela na *zunaj iz enega razloga*, v resnici pa zahrbtno iz drugega! Mi nismo tega vajeni, to pri nas ne more vzbujati zaupanja do oblasti.

Da zaupanja res ni, se je pokazalo tudi pri zadnjem obisku g. župana pri nas. Saj je še bilo nekaj udeležbe, a glavni so manjkali. Gospodu dr. Bernardisu se za njegov prihod lepo zahvaljujemo, obžalujemo pa, da je bil v osmih letih njegovega županovanja to njegov prvi stik z nami, in to le nekaj dni pred novimi volitvami. Ker je premalo zveze in sodelovanja z ljudstvom, zato nastanejo takšne nerodnosti, kot je pevski vrtec.

GORIŠKO SAMOUPRAVNO ŽIVLJENJE

V sredo je bila seja občinskega upravnega odbora, prihodnjič pa bomo verjetno lahko že obvestili javnost, kdo je novi goriški župan in kdo so novi odborniki.

V tem tednu se bodo sestali tudi podeželski novoizvoljeni občinski sveti in novi pokrajinski svet, da izvolijo župane in odbore, predsednika pokrajinskega sveta in njegov upravni odbor.

KRMIN

Preteklo soboto je zboroval novi občinski svet. Sejo je otvoril dosedanji župan g. Guerri, prisotni pa so bili tudi mnogi občinarji, ki so radovedno spremljali razprave. Ker je dvorana majhna, so mnogi ljudje čakali na izid zborovanja kar na trgu pred občinskim domom.

Bivši župan je najprej razglasil, da je stara občinska uprava izdala o svojem delovanju posebno knjižico, in nato prisrčno pozdravil nove občinske svetovalec.

Nato je bil s 15 od 20 glasov izvoljen za novega župana zdravnik dr. Renato Godeas; novi odborniki so: Emilio Galli, ing. Valentini, Giovanni Nardin in prof. Motz; namestniki pa gg. Picecco in geom. Bonetti.

Župan je v jedrnatem govoru zlasti poudaril, da bo revni sloj krminskega mesta vedno užival vso pomoč občinske uprave. Novim občinskim možem želimo tudi krminski Slovenci obilo uspeha in bogatega božjega blagoslova pri bodočem delu.

Zadnji običajni krminski semenj v četrtek preteklega tedna je bil zaradi skoro spomladansko lepega vremena zelo dobro obiskan.

DAN MATERE IN OTROKA

Na praznik sv. treh kraljev so v Gorici in v vseh podeželskih občinah na Goriškem slovesno praznovali dan matere in otroka. Razdelili so stotine darilnih zavojev ter pohvalne diplome med matere, ki so se odlikovale v negi in vzgoji otrok. Pri tej priliki je bilo za matere in otroke prirejeno tudi svečano kosilo.

TRŽIČ

Tudi letos se je naše občinsko podporno društvo spomnilo mnogoštevilnih upokojenih delavcev, ki zaradi prepičle pokojnine živijo v slabih razmerah. Na dan po Novem letu je razdelilo mednje 110 darilnih zavojev.

V sredo so v naših ladjedelnicah splovili zadnjo izmed sedmih vojnih ladij iste vrste, ki jih je naročilo poveljstvo Atlantskega pakta (NATO) za italijansko vojno mornarico.

Tržičani z napetostjo pričakujemo prvo sejo občinskega sveta, ki bo izvolil novega župana in novi upravni odbor. Čujemo, da je bilo že več sestankov med zastopniki Krčanske demokracije in socialnih demokratov, da bi se sporazumeli o izvolitvi župana in odbora, sestanki so pa bili doslej brezuspešni. Govori se sicer, da bo postal župan senator Rizzatti, a to ni še popolnoma gotovo. Če se to zgodi, je zelo važno, kdo bo podžupan.

Senator Rizzatti bo moral namreč zaradi svojih obveznosti do parlamenta velikokrat odpotovati v Rim in se tam več časa muditi. Socialni demokratje pa zahtevajo prav mesto podžupana in zato je dogovor z njimi težaven. Negotovost pa ne bo dolgo trajala, ker mora biti v kratkem prva seja.

KRVAVI DOGODEK V GORICI

V petek okoli 9.30 zvečer je doslej še neznan zločinec smrtno nevarno ranil s samokresom 25-letnega Roberta Ceranija iz ul. Orzoni 4 ter 22-letno Amalijo Visintin, ki je doma z Reke, a stanuje pri starših v Gorici.

Po poklicu je mladenka učiteljica, ki bi bila lahko tudi nameščena, ako bi le hotela. Pa ji je baje Cerani to preprečil in od nje zahteval, naj ostane uradnica pri znanem podjetju Krainer v Raštelu. Hudo ranjeni mladenič pa je po poklicu dekorater, ki je dovršil umetništveni licej v Benetkah.

Doslej še nihče ne pozna pravega ozadja krvavega dogodka. Med drugim tudi govori, da je zločin zagrešila ženska, preoblečena v moškega. Ranjenca sta se v »topolinu« vozila po samotni ulici ob znanem uršulinskem zavodu na Solkanskem polju, ko je zločinec nanju sprožil sedmero strelóv, potem ko je prej od Ceranija zahteval, naj se legitimira. Kljub težkim ranam je imel nesrečni

mladenič še toliko moči in prisotnosti duha, da je sebe in ranjeno dekle prepeljal z največjo brzino v bolnico Sv. Justa.

ŠTMAVER

Ni dolgo, ko smo poročali o izselitvi trojice Štmaverev v daljno tujino. Danes pa moramo zapisati, da je zapustil našo prelepo vas odlični mehanik Link Ivan z družino. Ne vemo, kaj ga je pravzaprav spravilo k temu koraku. Saj si je s svojo pridnostjo in sposobnostjo pošteno služil dober kos kruha, ker je bil zaposlen v znani tovarni gospoda Vovka v Gorici. Odpotoval je na praznik novega leta do Genove, kjer se je prtekli teden vkrca na ladjo, ki ga je odpeljala v Avstralijo. Štmaverci želimo svojemu rojaku in njegovi družini, da bi jim bila tujina vsaj toliko naklonjena, kot jim je bila domača zemlja.

Z VRHA

Vrhovci smo sicer po naravi zelo potrpežljivi, pa nas vendar potrpljenje že skoraj zapušča, ko vidimo da se oblastva tako malo zanimajo za naše javne potrebe. Že večkrat smo v Novem listu zahtevali od poštnega ravnateljstva v Gorici in Vidmu, naj preskrbita naši vasi prepotrebni poštni urad.

V začetku novega leta ponovno opozarjamo oblastva na to našo kričečo potrebo. Tudi novi sovođenjski občinski upravi polagamo na srce, naj še enkrat posreduje v tej zadevi pri prefekturi in poštni upravi.

PODIRAJO STARE STAVBE

Pred kratkim so začeli v ulici Ascoli podirati stare stavbe, v katerih so še pred kratkim stanovale mnoge družine. Ta dela vodi podjetje Makuc. Sedaj je na vrsti ogromno poslopje št. 29; pozneje pa pridejo na vrsto še poslopja št. 21, 23 in 25. Dohod z dveh strani ulice je občinska uprava zaradi morebitne nevarnosti zaprla.

Po volitvah na Goriškem

(nadaljevanje s 3. strani)

ni vred volilno pravico. Izguba ne znaša torej le 270, temveč nekaj stotin več, ravno toliko, kolikor bi zadostovalo, da dobe Slovenci 6 svetovalcev, ako bi vsi enotno nastopili.

LJUDSTVO ZAHTEVA NARODNO SLOGO

Ljudje so pa političnih razprtij že tako siti, da zgubljajo čedalje bolj veselje za javno življenje in narodno delo, in zato so pri teh volitvah stotine razočaranih Slovencev ostale enostavno doma ali pa glasovale za laške liste ter imamo tako Slovenci v goriškem mestnem svetu *eno tretjino manj predstavnikov, kakor bi jih morali imeti*.

Gospodje pri SDZ in Slov. kat. skupnosti so v Gorici zmagali, istočasno je pa bilo poraženo in tepeno slovensko ljudstvo. Komu gre taka politika v korist? Edino in izključno našim narodnim nasprotnikom!

Naša zahteva, naj Slovenci kljub vsem ideološkim razlikam ustanove za obrambo skupnih koristi nadstrankarski Narodni svet, zategadelj ne izhaja iz kakega breznačelnega edinjaštva, temveč iz skrbi za obstanek naše ogrožene manjšine in iz ljubezni do naroda, kateremu pripadamo. Za tako politiko smo se po treznem preudarju odločili, ker je vsaka druga politika, kakor dokazujejo pravolitve v Gorici, *izrazito protislovenska!*

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

ŠEMPETER SLOVENOV

Pred nekaj tedni se je precej hudo poškodoval učiteljščnik Trusnjak Roman, doma iz Sv. Lenarta. Povožil ga je neki avto.

Ker je iz revne družine, so se ga ob božičnih praznikih spomnili profesorji, ki so na vzpodbudo ravnatelja prof. Passona nahrali 35 tisoč lir. Ta znesek so revnemu dijaku poslali po šlenarskem župniku. To krščansko dobro delo usmiljenja je napravilo najboljši vtis med tamkajšnjim prebivalstvom.

Ponovno smo se pozanimali za znano kosijsko zadevo, o kateri so videmski časopisi svoj čas toliko pisali, da se je ta vest razširila vsepovsod po svetu. Listi sedaj o njej molče kot grob. Človek bi zato mislil, da je v Kozci vse v redu. Pa ni. Novi župnik g. Kjačić stanuje še vedno v zasebni hiši. Nekaj prenapetežev, ki uživajo zaščito zloglasnega »Odbora za obrambo vere in domovine v Nadiških dolinah«, noče izročiti ključev župnišča slovenskemu župniku. Bivši župnik Boldarino, ki je zasejal neozdravljivo neslogo v prej mirni Kozci, se je pa moral povrniti v Forlì, kamor spada; tudi sodnik Zucarello je moral zapustiti Čedad.

Novi nadškof Zaffonato je zastavil vse svoje zmožnosti, da bi to zadevo pošteno in pra-

vično uredil, kakor zahtevata ugled cerkve in države, pa vendar je ostalo vse pri starem. Nihče ne more do živega gospodoma, ki kosijsko vprašanje vodijo iz varnih zaklenišč. Vse kaže, da je tudi sicer energični nadškof brez moči proti tistim, ki ščitijo vero in domovino v nadiških dolinah.

To se godi v katoliški državi, ki jo vodijo v glavnem možje Krščanske demokracije!

Kljub hudemu zimskemu mrazu se ob božičnih praznikih ni zmanjšal obmejni promet pri glavnem prehodu v Stupicci. Bil je celo živahnejši kot običajno.

IZ TIPANE

V minulem poletju je bilo v inozemstvu zaradi strahotne brezposelnosti 376 naših domačinov, in sicer 209 stalnih ter 167 sezonskih delavcev, med njimi tudi 42 žensk. Pred božičnimi prazniki pa se je lepo število teh zadnjih vrnilo domov, kjer ostanejo do spomladi. Tako so naše vasi zopet nekoliko oživele, zlasti pa gostilne. Na žalost se naši ljudje v tujini navadijo ne le nekaj zaslužiti, marveč tudi zapravljati. Doma je polje neobdelano, hiše se podirajo; lastniki pa delajo za druge. Resna in dobra volja državne in deželne uprave bi mogla z dobro premišljenimi gospodarskimi ukrepi v nekaj letih

ustvariti v naši, v zadnjih desetletjih zanemarjeni domačiji, nove viře dohodkov in z njimi preprečiti grozeče in trajno naraščajoče izpraznjevanje obmejne dežele.

Bojimo se pa, da se bodo odgovorni in vodilni krogi v Rimu in Vidmu še hudo praskali za ušesi ter prepozno spoznali, da po toči ni vredno zvoniti. Nam pa ne bodo mogli očitati, da jih nismo pravočasno opozarjali na nevzdržni gospodarski položaj uboge Beneške Slovenije.

SREDNJE

Slovenski javnosti sporočamo žalostno vest, da je pred kratkim umrl župnik v Gorenjem Trbiju g. Aleksander Tomazetič. Vas je z njim zgubila velikega dobrotnika. Pokojnik ni bil le vzoren duhovnik in plemenit pastir svojih ovčic, marveč tudi moder cvetovalec ljudem v vsaki stiski in potrebi. Naj ljubi Bog bogato poplača vso ljubezen in požrtvovalno delo zaslužnega moža za slovensko ljudstvo.

UKVE

Ukvanci se živahno pripravljamo, da slovesno proslavimo 700-letnico naše župnije. Za to priliko bodo, kakor upamo, primerno popravili tudi našo cerkev. Pripraviti in postaviti se moramo tudi zategadelj, ker vemo, da nas bodo tedaj obiskali v lepem številu tudi vsi naši prijatelji, znanci in sorodniki iz vse Kanalske doline.

»E, kaj, kratko je še. Doma jok, ker očeta ni bilo še nazaj. Zjutraj še pred prvo mašo so šli vsi moški doli v port. Z barkami so pregledovali, če ga je kje morda vrglo na breg. In res Bibčev nono, je zasledil njegovo barko med skalami pod Brojanico. Na dnu barke pa je ležal Tojo z zaprtimi očmi in tiho ječal. Potegnili so vse na suho in ga dvignili. Pod njimi je ležala velika črna sivkasta in sluzna kepa — velika hobotnica. Hudič ji pravimo danes. Če se te prime, dobiš izpuščajne in srbečice po vsej koži. Gorje pa, če si z roko, ki se je dotaknila tega vraga, pomeneš oči: jedka kislina, ki jo spak izločuje, ti oslepi vid.

»Tojo je dobil hudič v mrežo — je morda ob vid', so se spraševali tovariši, ko so ga tisto žalostno božično jutro prinesli polmrtega domov. Klicali so za drag denar zdravniške od povsod. Hiša in brajda sta skopneli, nesrečni Tojo ni več gledal ne sonca ne morja. Dora je pobrala otroke in zginila na Vipavsko, Tojo je pa končal v tržaški hiralnici. Hiša pod gospodovo grižo se je sesula.

Od takrat so krški ribiči še bolj spoštovali svete dni. Tudi mi damo na to, če dobro premislimo.

Cesar je končal svojo povest. Voda je začela še bolj prekipeti. Samo, da se ribji spak ne pokaže...

»ALO, MREŽE!»

»Spet je nočna tišina zavila v mehko naročje ves svet. Plivkanje in pretakanje vode je potihnilo. Dremavica se nas je vseh lotevala.

Močan sunek ob ladjin bok nas je nenadoma zdramil. Hipoma sva bila tudi midva pokoncu. Zvezde daleč na robu morja že pobledelajo. Po krovu vse skače kot iz uma. Natikajo si usnjate hlače ali vsaj predpasnike. Višek lova se približuje!

Kazara in Cesar se upirata ob drog krmila, drugi spuščajo sidro.

»Alo, fantje, mrežo! Gibaj, Polenta! Makola, k škripecu; Tonko, zabojčke«, poveljuje Cesar, da vse prevpije. Truš in hrum! Ščifa je že priplula ob bok. Brž jo privežemo, ljudje poskačejo iz nje na naš krov. Lampara se motovili na naši desni. Nino zopet brontola in vesla se tako spretno sučejo, da se barka suče okoli sebe. Močna luč slepi ribe, ki skačejo kot omamljene na površino vode. Zdaj spustijo močno laterno, pritrjeno na kos plutovine v morje. Tu se mreža prične. Velikansko steno spletenih vrvi začno urno spuščati v vodo. Zgoraj je mreža pritrjena na plutovino, spodaj pa je obtežena s kosi svinca, da visi navpik k morju.

»Alo fantje, pozor«, vpije Cesar in deset rok se giblje kot stroj ter odvijajo mrežo s kupa in jo po taktu spuščajo v vodo. Deset, dvajset, trideset metrov, petdeset, sto. Kakor spuščajo mrežo v vodo, z enako hitrostjo se brž pomika v velikanskem krogu okoli lampare, ki stoji kot svetilnik sredi tega plesa.

»Še ognja, Fogè«, ukazuje Cesar. Lampare se še bolj močno zabliskujejo in vabijo ribe. Celi kupi se jih prerivajo pod Ninovo lupino, ki vesla in venomer brontola. Ostali molčijo. Mrzla sapa piha, a vendar so vsi mokri od potu in vode.

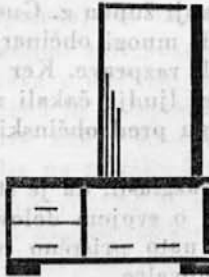
Prijadrali smo spet do začetka mreže pri lanterni. Ribe so v velikanskem krogu obkoljene.

»Vleči vrv; mrežo zadrigni!« doni povelje. Mreža se začne spodaj zadrževati. Roke niso dovolj močne, treba je vrteti škrpce na vitel. Vsi pritiskamo in dihamo zasopljeno, kot da se tristo zlodjev podi od devinske skale proti nam.

»Še malo, fantje«, kliče Nino in se sklanja čez rob v globino. Ogromni sak se vedno bolj oži. Zdaj se poloti tudi rib neka mrščavica, kakor da bi živalice spoznale, da bodo zdaj zadržane v velikanski mrežasti kotli, se prerivajo in skačejo preko mreže. Čudovit prizor boja med človekom in naravo! Zdaj se prične dviganje saka iz globine. Ribe skačejo po mreži navzgor, treba jih je med zadržami obirati in metati v središče, kjer se voda peni, kot da pritiska iz dna globin.

»Nino, zgini!« Komaj ima še sekundo časa, da odvesla s svojo lamparo preko nasprotne konca kolobarja na prosto. Svoje delo je opravil, premamil in privabil je z močno svetlobo ribe, zdaj se zadovoljno reži in prižig amokro pipo.

(Nadaljevanje)

T. OVARNA

Prinčič

KRMIN - CORMONS

TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje i t d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Linhartova proslava v Auditoriju

Zadnjo soboto pred božičem je priredil Slovenski oder v Auditoriju proslavo dvestoletnice rojstva začetnika slovenskega gledališča Antona Tomaža Linhart. Za to priložnost je oder nastudiral njegovo »Županovo Micko«, za uvod pa dramsko sliko »Cojzovo omizje« Janeza Prepeluha. Kot že naslov pove, je hotel Prepeluh v njej predstaviti občinstvu zanesene slovenske literate, ki so se zbirali okrog barona Zige Cojza in med katerimi sta bila tudi Linhart in Vodnik, torej okolje, v katerem je nastala ta Linhartova igra in tudi pobuda, da so jo uprizorili. Dasi ideja ni čisto izvirna, ker so jo uresničili že drugi pred njim, jo je vendar pozdraviti, ker je Prepeluh s tem lepo dopolnil predstavo »Županovo Micko« in lahko bi celo rekli, da je bil v njegovi dramski predigri njen glavni mik, če že ne njena glavna vrednost. Namreč mik novega in neznane, medtem ko je velika večina gledalcev »Županova Micko« gotovo že kdaj videla.

Na žalost pa režiser — prof. Jože Peterlin — pred igri ni posvetil enake pozornosti kot »Županovi Micki« in tako je bila odigrana nekam trdo, nesproščeno, z vse preočitim poučnim poudarkom. Tako je bil zlasti Linhart kljub svoji (bogve iz kakšne garderobe) izposojeni eleganci bolj nekaj klepetavi, samozadovoljni šolmaster, ki se postavlja pred svojim razredom, kot pa pravi Linhart, kakor si ga predstavljamo po njegovih delih in kakor nam ga prikazuje zgodovina naše književnosti. Igralsko pa ni bil slab. Igral ga je Livij Valenčič, ki je bil morda za svojo vlogo le nekoliko premlad.

Poleg likov, ki so nastopili pozneje še v »Županovi Micki«, sta nastopila v »Cojzovem omizju« še Cojz in Anton Vodnik. Prvega je igral Drago Stoka, drugega pa Gregor Pertot. Prvi je bil prav dober, Gregor Pertot pa je bil kot prvi slovenski pesnik le nekoliko preveč samozavesten in živahen. Laže bi si ga predstavljali v Tulpenheimovi vlogi.

Predstava »Županova Micka« je zadovoljila, v kolikor se tiče samih igralcev, ki so se res potrudili in ustvarili še kar prepričljive like. Najboljši so bili zupan, Micka in Sterfeldova. Zupan je bil prava podoba kmečkega gospodarja in župana tistih dni, premišljen, skrben, navezan na stare šege, hkrati pa šegav. Oblikoval ga je Drago Stoka. Micka, ki jo je igrala Marija Ofcija, je bila pristna podoba zdravega, vedrega, malo romantičnega kmečkega dekleta, morda le za spoznanje prerisna. Sonja Polojac je igrala Sterfeldovo. Zaigrala jo je tako, kot si človek želi, da je ta vloga zaigrana, in nihče najbrž ni opazil, da je bila mlada igralka tokrat prvič, a upajmo, da ne zadnjič na odru. Dokazala je namreč, da tiči v njej lep igralski talent. Gibala se je sproščeno in sigurno in ustvarila značilen in veren

lik mestne dame tistega časa. Le njena užaljenost nad tistim, kar ji je zagodel Tulpenheim, je bila malo preveč mila. Zdelo se je skoraj, kot da je zadovoljna, da je tako prišlo in da se ga je znebila. To pa se malo sklada z žensko psihologijo.

V nasprotju z Micko in zlasti še Sterfeldovo je bil Anže nekoliko preneroden, preveč je spominjal na karikaturu, morda zato, ker sta režiser in igralec — Gregor Pertot — nekoliko pretiravala v naglašanju njegove kmečke pristnosti nasproti mestni gospodičema Tulpenheimu in Monhofu, ki sta ju igrala Glavko Turk in Marjan Slokar. Oba pa sta bila nekoliko prenebožljiva v vlogi zapeljivcev, tako da sta se gledalcem kar zasmilila, ko sta se znašla v pasti. Pisar Glažek, ki jima je delal družbo in ki ga je igral Ladi Vodopivec, je bil prime ren.

Plesalci, ki so nastopili v medigri, so prispevali svoje k mikavnosti predstave, a njihov nastop bi bil lahko še precej učinkovitejši, če bi bili pokazali malo več temperamenta in če bi bili plesali po zvokih prave godbe, ne pa samo po oddaljeni plošči.

Režija je bila v nekaterih ozirih prav dobra, ponekod pa se je zdelo, da se ji dejanje izmuzava iz rok, kot že rečeno, v predigri. Tam režiser ni izkoristil možnosti, ki so se mu ponujale. Po drugi strani pa mu je treba priznati, da je dobro izoblikoval like in dovolj zadovoljivo poravnal razlike med njimi, kar se tiče igralskega znanja in temperamenta, tako da se razlike niso preočito kazale.

Scena Sergeja Vesela ni bila najbolj posrečena. Imela je preveč diletantski značaj, kar pa ima najbrž tudi svoje objektivne vzroke.

M. S.

„Izbrana dela“ Stanka Vuka

Preteklo je že skoro poldrugo desetletje, odkar sta tragične smrti umrla pesnik Stanko Vuk in njegova žena, a šele zdaj izide zbirka njegovih izbranih stvari. Izdala jo bo letos koprsko založba »Lipa«.

Zbirka bo imela naslov »Zemlja na zapadu«. V uvodnem eseu bo predstavil pokojnega pesnika slovenski javnosti Lino Legiša, knjigo pa je uredil mladi književnik Milko Matičetov.

Kot znano, bo v kratkem izšla pri imenovanem koprski založbi tudi nova knjiga Borisa Pahorja »Afriška kronika«, ki popisuje dogodivščine slovenskega intelektualca iz Trsta v italijanski vojski v Libiji. To bo v kratkem času že tretja slovenska povest, ki se dogaja daleč izven mej domovine, medtem ko je bilo doslej za slovensko pripovedništvo značilno, da se je najraje držala domače grude, tako da Slovenci dejansko sploh še nimamo lastne literarne zvrsti pustolovskih ali eksotičnih romanov. Glavni vzrok za to je najbrž revščina, v katero je bila vedno obsojena velika večina slovenskih pisateljev, tako da si ni mogla privoščiti daljših potovanj po svetu in se seznaniti z življenjem drugod, kot so to lahko napravili pisatelji bogatejših narodov, četrto majhnih, kot so n. pr. skandinavski.

J. M.

Zbirka novel Alojza Rebule »Vinograd rimske cesarice« se že nahaja v prodaji v slovenski knjigarni v ulici sv. Franciška. »Z ognjem, ki je redek v današnjem pisanju, je pisatelj segel v svoje in svojih junakov boleče iskanje, nazorno upodobil vrsto preprostih postav iz naše kraške vasi, zajel od tod marsikatero naravnost neprekosljivo tenko občutje, zraven pa se znal mojstrsko poglobiti v zapleteno duševnost in usodo nekaterih oseb, kakršne so pomagali oblikovati nesvobodni časi, narodnostno mešano veliko mesto, prevratni vojni nemir in nič manj vznemirljive nejasne razmere po vojni«, je zapisala o tej Rebulovi zbirki neka slovenska revija.

LOJZE SPACAL BO RAZSTAVLJAL

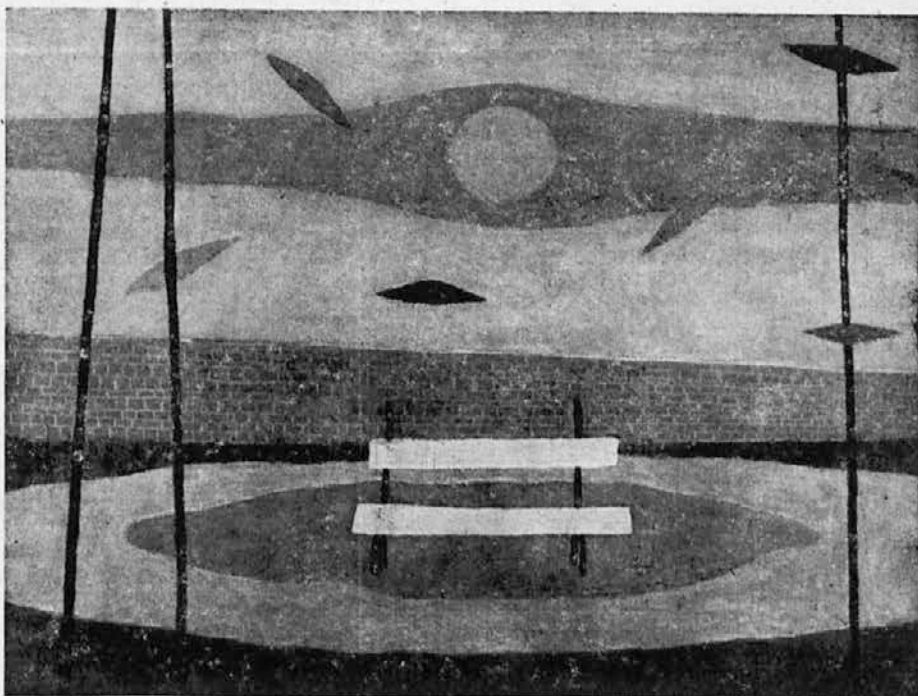
Lojze Spacal bo po daljšem času po pet razstavljal v našem mestu. V soboto, 12. t. m. ob 18. uri bo odprl razstavo v »Občinski galeriji« na Trgu Unità, to je v občinski palači.

Od tržaških slovenskih umetnikov je pred njim tam razstavljal že Bogdan Grom in upravičeno omenjene galerije je treba dati vse priznanje, da upošteva tudi želje slovenskih umetnikov in kulturne potrebe slovenskega prebivalstva na Tržaškem. S tem je pokazala, da ji je tuja narodnostna mržnja, ki se sicer tako rada kaže ravno v kulturnih in vzgojnih zadevah.

Spacal bo tokrat predstavil svoja dela iz zadnjih let.

Razstavil bo skupno 33 del, od tega 8 olj na platnu, 6 graviranih in slikanih lesenih plošč ter 19 grafik v barvah. Večina motivov je s Krasa in iz slovenske ter hrvaške Istre, zlasti iz obalnih krajev, ki so mu posebno pri srcu. Tam se namreč počuti Spacal kot umetnik v svojem pravem elementu. Nekaj motivov pa je tudi iz Makedonije, ki jo je lani obiskal in ki ga prav tako privlačuje s svojo žarečo južno svetlobo in barvno nasičenostjo, pa tudi s svojo primitivno, a svojevrstno arhitekturo. Tako bomo n. pr. videli na razstavi njegovo barvno grafiko »Ciganske hiše v Makedoniji« in dve barvni grafiki »Hiše v Makedoniji«, ki bodo nedvomno silile k zanimivi primerjavi z njegovimi kraškimi in istrskimi podobami.

Velika večina slik bo prvič razstavljena v Trstu. Razstavil bo tudi podobe, za katere je dobil leta 1955 nagrado na I. mednarodni razstavi grafike

LOJZE SPACAL: MRTVO LISTJE

v Ljubljani, pa tudi tiste, ki so bile nagrajene lani na VII. Quadriennali v Rimu in na vsenarodni razstavi grafike v Miljah.

Vsa dela, ki jih bo prikazal v Trstu, bo nato še z drugimi svojimi slikami in skulpturami razstavil marca v znani pariški galeriji »Rive Gauche«. Od tam bo prenesel razstavo v Frankfurt in v druga večja mesta Zahodne Nemčije, nato pa še v vse prestolnice skandinavskih držav.

Spacal je eden najbolj skromnih, a hkrati najboljših tržaških umetnikov sploh. Ustvarja tiho in brez hrupa ter neutrudno, ne da bi čakal na navdih, zato pa tudi uspehi ne izostajajo, kar dokazujejo nagrade, ki jih je bil lani deležen v toliki meri kot noben tržaški umetnik. V njegovih uspehih pa vidimo afirmacijo slovenske kulturne ustvarjalnosti na Tržaškem sploh. Ti uspehi so nam dokaz, da ni potrebno, da bi bili v tem pogledu pesimisti.

Knjiga v lanskem letu

V letu 1956 je v Sloveniji izšlo 37 knjig, ki jih je napisalo 35 raznih avtorjev. Te knjige so natisnili v skupni nakladi 310.000 izvodov. Za izdajanje novih slovenskih del skrbi šest večjih založb. Najmočnejša je Prešernova družba, ki je izdala v 85.000 izvodih Bevkov roman, »Iskra pod pepelom«, povest iz časov prvih tolminskih puntov, nadalje Župančičovo potopisno povest »Mrtvo morje« in Ribičičovo delo za mladino »Kala«. Slovenska Matica je lani izdala samo eno izvirno slovensko povest, in sicer Bevkovo »Črno srajco«. Založba Kmečka knjiga je izdala »Desetega brata« v lepi jubilejni opremi in Ingoličovo »Ugasla dolina«. Slovenski knjižni zavod je dal na trg tri izvirna dela: Kranjec »Zemlja se z nami premika«, Vipotnik »Drevo na samem« in Kavčičevo »Čez sotesko ne prideš«.

Bogatejša je žetev pri Državni založbi Slovenije, ki je natisnala enajst del slovenskih pisateljev. Večinoma gre za ponatis naših klasikov. Od živčih je treba omeniti: Debiča: »Brez milosti«, Ferda Kozaka »Popotoval sem v domovino« in Juš Kozakovo »Balada o ulici«.

Najbolj živahno sega občinstvo po izdajah Mladinske knjige, ki je objavila 21 novih domačih del.

Poleg naštetih založb delujejo v Sloveniji še druge, kot so Mohorjeva družba, Cankarjeva družba in »Lipa« v Kopru, toda že iz naštetih je razvidno, da literarna zopet ni prav tako šibka, kot si navadno radi ponavljamo. Številne skupne knjižne naklade tudi nekaj povedo. Vendar slovenska kultura se ne kaže samo v številkah, temveč tudi v estetiki in literarni vsebini ter globini izdanih del. O tem se pa kritike močno križajo.

GOSPODARSTVO

Razpust kolhozov?

Nasilna kolhosisacija je bila izvedena v Rusiji v letih 1929 do 1932. Kmetje so se upirali in zato so milijoni — po sovjetskih podatkih 6 milijonov ljudi — izgubili življenje, nekaj milijonov kmetov pa je bilo odgnanih v Sibirijo. Takrat je udarila katastrofa tudi rusko živinorejo, predvsem govedarstvo, ker so kmetje raje živino poklali, kot da bi jo zastonj izročili kolhozom. Od takrat ni še živinoreja v Rusiji dosegla tistega števila, ki ga je imela v dobi carizma. Zato Sovjeti kupujejo meso in maslo v Južni Ameriki, v Avstraliji, na Novi Zelandiji in nekaj so ga kupili celo v — Franciji.

Lenin je bil proti vsakemu nasilju do kmetškega stanu. Želel je mirno združevanje v zadruge in je pravilno trdil, da bodo kmetje pristopili k zadrugam, le če bodo v njih videli svojo korist. Lenin je umrl in zavlada je Stalin. Ker je mirno združevanje prepočasno napredovalo, oziroma sploh ni napredovalo, je komunistična partija sklenila nasilno uvesti kolhoze. Organiziranih jih je bilo 94 tisoč z 8.500 traktorskimi postajami. Poleg tega je bilo ustanovljenih nekaj nad 4.000 velikih državnih posestev ali sovhozov.

V kolhozih združenim kmetom so bile dane ohišnice, to so od ene četrtine do polovice hektara velike površine zemlje, katero so kolhozniki obdelovali po mli volji in tudi prosto razpolagali z njenimi pridelki. Ohišnice pa so bile marsikje precej večje. Po zadnji znani ruski statistiki so redili na ohišnicah več krav kot na kolhozih in sovhozih skupaj. Lastniki ohišnic so morali za živino sami preskrbeti krmo; večinoma so jo kupovali na kolhozih.

PO 2. SVETOVNI VOJNI

Po drugi svetovni vojni so začeli uvajati kolhoze v vseh državah, kjer so prišli na oblast komunisti, tako v Jugoslaviji, Bolgariji, na Ogrskem, v Romuniji, na Češkem, na Poljskem in v Albaniji. Po sovjetskem zgledu so hoteli uničiti svobodnega kmeta in ga spremeniti v kmečkega delavca, ki je popolnoma odvisen od države. V Jugoslaviji je bilo ustanovljenih okoli 6.000 kolhozov, sicer ne pod tem imenom, marveč z nazivom »obdelovalna zadruga«, »kmečka zadruga«, »seljačka zajednica« itd. V bistvu pa so bile vse te organizacije posnete po zgledu ruskega kolhoza ali »artela«, kot se v Rusiji tudi imenujejo kolhozi.

V Rusiji se kolhozi niso tako obnesli, kot so pričakovali komunistični teoretiki. Zato so večkrat spreminjali zakonske določbe o kolhozih. Zadnje spremembe so bile sprejete na 20. kongresu komunistične partije. Te določbe predvidevajo likvidacijo ruskih kolhozov, a ne v takem smislu, kot se dogaja v podložniških deželah in v Jugoslaviji. V teh državah so se kolhozi slabše obnesli kot v Rusiji. Države so jih podpirale, dokler so mogle, ko pa je vladna podpora izostala, se je večina kolhozov razbila. V Jugoslaviji jih je danes še okoli 800, od katerih pa večina hira, a se kljub temu ne bodo razšli, ker so dobili zemljo in ostale nepremičnine iz državnega zemljiškega sklada ali narodne imovine. Revolu-

cija na Ogrskem je razbila večino kolhozov in enako se je zgodilo tudi na Poljskem: baje se isto dogaja tudi v Romuniji in v Bolgariji. Kmetje so proti kolhozom, ker se zavedajo, da z vstopom v kolhoz izgubijo svobodo in so ponižani v navadne kmečke delavce. Drugi vzrok, zakaj so kmetje proti kolhozom je, ker vidijo, da hočejo z njihovimi žulji živeti različni politični komisarji in tajniki, ki ne opravljajo nobenega plodnega dela in so v gospodarskem pogledu pravi zajedavci. Hočejo pa imeti vedno in povsod glavno in odločujočo besedo. Na kolhozih se je malokje pokazala resnična ljubezen do dela in večina samo čaka, da zaključi svoj delovni dan (ruski »trudodeno«). Razni lenuhi in nemarneži so tudi zagrenjali življenje pridnim in skrbnim članom. Take in podobne pomanjkljivosti so krive, da so se kmetje kmalu nasitili kolhozov in gledajo, kako bi se jih rešili enkrat za vedno.

ZAČASEN UMIK

Dokler so pa komunisti na vladi, ne bodo nikdar opustili misli, da je potrebno kmete kolhosisirati. Komunistični sen so velika, s stroji obdelovana posestva. Komunisti hočejo svobodnega kmeta spremeniti v kmečkega delavca, ki bo od države popolnoma odvisen. Le z odvisnim človekom lahko ravnajo po svoji volji. Zavedati se je treba, da je današnji komunistični umik glede kolhozov samo majhen odmor in da bodo pozneje s tem večjo močjo silili kmete v kolhoze. To je pač osnovna točka komunističnega programa. To nam potrjuje današnji razvoj kolhozov v Rusiji.

Olimpijski izidi - 4

S to številko zaključujemo objavlanje olimpijskih izidov. Izide smo priobčili v naslednjih številkah: 131, 134 in 135.

Plavanje — Moški: 100 m prosto: 1. Henricks (Avstralija) 55"4; 2. Dewitt (Avstralija) 55"8; 3. Chapman (Avstralija) 56"7. - 100 m hrbtno: 1. Thiele (Avstralija) 1'2"2; 2. Monckton (Avstralija) 1'3"2; 3. McKinney (ZDA) 1'4"5. - 200 m metuljček: 1. Yorzuk (ZDA) 2'19"3; 2. Ishimoto (Japonska) 2'23"8; 3. Tumpek (Madžarska) 2'23"8. - 200 m prsno: 1. Furukawa (Japonska) 2'34"7; 2. Ioshimura (Japonska) 2'36"7; 3. Junicev (SZ) 2'36"8. - 400 m prosto: 1. Rose (Avstralija) 4'27"3; 2. Yamanaka (Japonska) 4'30"4; 3. Breen (ZDA) 4'32"5. - 1500 m prosto: 1. Rose (Avstralija) 17'58"9; 2. Yamanaka (Japonska) 18'0"3; 3. Breen (ZDA) 18'8"2. - 4 x 200 m: 1. Avstralija 8'23"6; 2. ZDA 8'31"5; 3. SZ 8'34"7. — **Zenske:** 100 m prosto: 1. Fraser (Avstralija) 1'2"; 2. Crapp (Avstralija) 1'2"3; 3. Leech (Avstralija) 1'5"2. - 100 m hrbtno: 1. Grinham (Vel. Britanija) 1'12"9; 2. Cone (ZDA) 1'12"9; 3. Edwards (Vel. Britanija) 1'13"1. - 100 m metuljček: 1. Mann (ZDA) 1'11"; 2. Ramey (ZDA) 1'11"9; 3. Sears (ZDA) 1'14"4. - 200 m prsno: 1. Happe (Nemčija) 2'53"1; 2. Szekelj (Madžarska) 2'54"8; 3. Tenelsen (Nemčija) 2'55"8. - 400 m prosto: 1. Crapp (Avstralija) 4'54"6; 2. Frasec (Avstralija) 5'2"5; 3. Ruuska (ZDA) 5'7"1. - 4 x 100 m: 1. Avstralija 4'17"1; 2. ZDA 4'19"2; 3. Južna Afrika 4'25"7.

Skoki v vodo — Moški: Deska: 1. Clotworth (ZDA) 159,56; 2. Haper (ZDA) 156,23; 3. Capilla (Mehika) 150,69. - Stolp: 1. Capilla (Mehika) 152,44; 2. Tobian (ZDA) 152,41; 3. Conner (ZDA) 149,79. — **Zenske:** Deska: 1. McCormick (ZDA) 142,36; 2. Stunyo (ZDA) 125,89; 3. McDonald (Kanada) 121,40. - Stolp: 1. McCormick (ZDA) 84,84; 2. Irwin (ZDA) 81,64; 3. Myers (ZDA) 81,58.

Streljanje — Pištola: 1. Linnoosvuo (Finska) 556; 2. Duvarov (SZ) 556; 3. Pinion (ZDA) 551. - Glinasti golobi: 1. Rossini (Italija) 195; 2. Smelzinski (Polj-

Sedanji tajnik komunistične partije Hruščev je bil za življenje Stalina njegova desna roka in glavni del nasilstev nad kmeti v dobi kolhosisacije je pripisati ravno njemu. Najbrž je on tudi podpiral idejo »kmetijskih mest« (agrargorodov). Kmete, oziroma kolhoznike so hoteli združiti v večjih naseljih in od tam naj bi hodili ali se vozili na delo na bližnja in oddaljena zemljišča. S Stalinovo smrtjo je zaspala ideja »kmetijskih mest« in danes se o tem ne govori več.

NAJNOVEJŠE SPREMEMBE

Na 20. kongresu ruske komunistične partije je bil za kmetijstvo sprejet naslednji sklep: »Kongres naroča centralnemu odboru, da nadaljuje z nespremenjeno silo svoje delo za napredek kmetijstva, da mobilizira stranko in celotno sovjetsko ljudstvo za preskrbo z obilnim živežem prebivalstvu in s surovinami lahke industrije«. Kmalu po kongresu (10. marca) je izšel v »Pravdi« odlok osrednjega odbora o »pravilih in organizaciji artela«. V tem odloku pa se niso prav nič upoštevale želje in predlogi, ki so jih stavili na kongresu zastopniki kolhozov.

Iz mnogih predpisov dekreta je razvidno, da se hoče na kolhozih uvesti strožja disciplina, da morajo kolhozniki doseči preko leta določeno število delovnih dni, da se hočejo odpraviti ohišnice itd. Če se na kakšnem kolhozu pojavijo nepremostljive težave, naj se kolhoz spremeni v sovhoz, to je v državno posestvo, kjer kolhozniki nimajo nobene besede več. Posledice odloka so se kmalu pokazale. Medtem ko je bilo ob Stalinovi smrti še 94.000 kolhozov, jih je danes manj kot 90.000; zrastle pa je število sovhozov ali državnih posestev. S tem kolhozniki izgubijo še tisto malo besede, ki so jo imeli v kolhozih.

Tako vodi ruska likvidacija kolhozov kmetje v še večjo odvisnost od države.

ška 190; 3. Ciceri (Italija) 188. - Težka precizna puška: 1. Borissov (SZ) 1138; 2. Erdman (SZ) 1137; 3. Ylonen (Finska) 1128. - Malokalibrska precizna puška: 1. Bogdanov (SZ) 1172; 2. Horinek (Češka) 1172; 3. Sunnberg (Svedska) 1167. - Bežeči jelen: 1. Romanenko (SZ) 441; 2. Skoldeberg (Svedska) 432; 3. Sevriouguine (SZ) 429. - Silhuete: 1. Petrescu (Romunija) 587; 2. Cerkassov (SZ) 584; 3. Lichardopel (Romunija) 581. - Leže: 1. Quellet (Kanada) 600; 2. Borissov (SZ) 599; 3. Boa (Kanada) 598.

Telovadba — Moški: Bradlja: 1. Coukarine (SZ) 19,20; 2. Kubota (Japonska) 19,15; 3. Ono in Takemoto (Japonska) 19,10. - Krogi: 1. Azarjan (SZ) 19,35; 2. Mouratov (SZ) 19,15; 3. Kubota in Takemoto (Japonska) 19,10. - Konj: 1. Cakline (SZ) 19,25; 2. Ono (Japonska) 19,20; 3. Coukarine (SZ) 19,10. - Preskok: 1. Bantz (Nemčija) in Mouratov (SZ) 18,35; 2. Titov (SZ) 18,75. - Drog: 1. Ono (Japonska) 19,60; 2. Titov (SZ) 19,40; 3. Takemoto (Japonska) 19,30. - Prosta vaja: 1. Mouratov (SZ) 19,20; 2. Coukarine (SZ), Thoreson (Svedska) in Nobujuki (Japonska) 19,10. - Skupna ocena posamezniki: 1. Coukarine (SZ) 114,25; 2. Ono (Japonska) 114,20; 3. Titov (SZ) 113,80. Skupna lestvica moštva: 1. SZ 568,25; 2. Japonska 566,40; 3. Finska 555,25. — **Zenske:** Prosta vaja: 1. Keleti (Madžarska) in Latynina (SZ) 18,732; 2. Leustean (Romunija) 18,699. - Preskok: 1. Latynina (SZ) 18,83; 2. Manina (SZ) 18,79; 3. Coing (Svedska) in Tass (Madžarska) 18,73. - Bradlja: 1. Keleti (Madžarska) 18,966; 2. Latynina (SZ) 18,833; 3. Mouratova (SZ) 18,800. - Greda: 1. Keleti (Madžarska) 18,800; 2. Bosakova (Češka) in Manina (SZ) 18,633. - Skupna ocena posameznice: 1. Latynina (SZ) 74,931; 2. Keleti (Madžarska) 74,630; 3. Mouratova (SZ) 74,464. - Skupna vaja: 1. Madžarska 75,20; 2. Svedska 74,20; 3. Poljska in SZ 74. - Skupna ocena moštva: 1. SZ 444,80; 2. Madžarska 443,50; 3. Romunija 438,20.

Veslanje — Skiff: 1. SZ 8'2"5; 2. Avstralija 8'7"7; 3. ZDA 8'11"1. - Double scull: 1. SZ 7'24"; 2. ZDA

(Nadaljevanje na 10. strani)

21

Za
našeu
a
i
m
l
a
i
š
eT
r
i
j
eh
r
i
b
o
l
a
z
c
i

Dolga je bila pot...

7

»Kdo je ta doktor Pirih?« je vprašala Andra.

»Tega pozna vsak otrok v mestu«, je pojasnjevala soseda. »Pravijo mu zdravnik revnih, ker zdravi same revne ljudi. Njegov okoliš je v starem mestu.«

Andra je pazljivo poslušala. Ni si bila še povsem na jasnem, kaj ji je na tem, če gre zdravnik revnih v pokoj. Razmišljala je, ko jo je zdramila gospa z nasvetom: »To je nekaj za vas, gospodična doktorica. Morate se potruditi, da dosežete to mesto.«

»Saj mi ga ne bodo dali«, je Andra dvomeče odklanjala.

»Tega pa ne veste. Poskusite!«

Soseda je tako dolgo prigovarjala, dokler se ni Andra vdala, da bo vložila prošnjo. Dva dni po tem razgovoru je šla na zdravstveni urad.

Nekaj tednov je že preteklo in Andra ni prejela nobenega odgovora. Mislila je, da so njeno vlogo kar odložili. Končno je prišlo poročilo, da ji dovoljujejo samostojno zdravniško prakso.

Niti od daleč pa ni slutila, koliko zasluge ima pri vsem tem

profesor Gravina. Menila je, da mu je vsa zadeva neznana. V šestih tednih bi morala nastopiti Pirihovo mesto. Zatorej ni več mogla odlašati razgovora s svojim predstojnikom.

Profesor Gravina se je smehljaj, ko mu je Andra v jecljajočih besedah pojasnila, za kaj gre.

»Vem, vem vse, Andra. Ne morem in nočem Vas zadrževati. Pri nas v bolnišnici ste se mnogo naučili. Prepričan sem, da boste na mestu večjega doktorja Piriha dokazali svoje znanje. Lepo nalogo ste prevzeli: pomagati revnim. Želim Vam mnogo sreče!«

»Hvala Vam, gospod profesor«, je odvrnila Andra in njene besede so to pot prišle prav iz sreče.

Andra se ni pritoževala nad pomanjkanjem dela. Že zjutraj, ko se je še mudila po hišah na obiskih bolnikov, so se v mali čakalnici začeli zbirati novi bolniki.

Za vsakega je imela dobro besedo: vsi so odhajali potolaženi od nje. Sloves o Andrinem delu je prišel tudi na Janovo uho, ki ni več vedel, kako bi zbudil Irmo iz njene omrtvelosti.

Več kot eno uro je sedel v zdravniški čakalnici, preden je prišel na vrsto. Andra ni vedela, kdo je ta mož, ki nekam v zadregi stoji pred njim.

»Kje se počutite slabo?« ga je vprašala, ko je sedel k pisalni ku.

TEDENSKI KOLEDARČEK

13. januarja, nedelja: Sv. družina, Veronika
14. januarja, ponedeljek: Hilarij
15. januarja, torek: Maver
16. januarja, sredo: Marcel
17. januarja, četrtek: Anton
18. januarja, petek: Sv. Petra stol
19. januarja, sobota: Kanut

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 9. januarja 1957 si dobil oz. dal za:	
ameriški dolar	635—637 lir
avstrijski šiling	23,50—24,25 lir
100 dinarjev	85—90 lir
100 francoskih frankov	147—155 lir
funt sterling	1640—1700 lir
nemško marko	147—149 lir
pesos	17—20 lir
švicarski frank	147—148 lir
zlato	723—727 lir
napoleon	5000—5250 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 13. januarja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Slovenski zbori; 19.15 Velike ljubezni; 20.30 Bellini: »Mesečnica«, opera v 2 dejanjih.

Ponedeljek, 14. januarja, ob: 19.15 Radijska univerza; 20.30 Orkester Srečka Dražila; 21.00 Predavanje; 22.00 Slovenske balade; 22.35 Schubert: Sonata v A-Duru.

Torek, 15. januarja, ob: 13.30 Glasba po željah; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Giuseppe Adamsi: »Beli lasje«, igra v 3 dejanjih — igrajo člani Radijskega odra.

Sreda, 16. januarja, ob: 12.55 Vokalni kvintet; 14.00 Dalmatinske pesmi; 18.30 Glasba za naše malčke; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Obletnica tedna; 22.15 D. Falla: Noči v španskih vrtovih.

Četrtek, 17. januarja, ob: 19.15 Sola in dom; 21.00 Dramatizirana zgodba, nato Straussove melodije; 22.15 Schubert: Simfonija št. 3.

Petek, 18. januarja, ob: 13.30 Glasba po željah; 18.00 Gershwin: Koncert za klavir in orkester; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.00 Iz svetovne književnosti in umetnosti; 22.15 Slavni pevci.

Sobota, 19. januarja, ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 16.00 Utrinki iz tehnike in znanosti; 16.15 Slovenski motivi; 18.30 Glasba za naše malčke; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 21.00 Teden v Italiji; 21.15 Slovenski oktet; 21.35 Rimski Korsakov: Šeherezada.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 329: Mislim napraviti večji sadovnjak. Prosim vas, da mi svetujete, katere sadne vrste naj sadim?

Odgovor: Če bi sadovnjak služil samo za domačo potrebo, bi lahko zasadili vsake sadne vrste po nekaj debel: nekaj jablan, hrušk, češenj, marelic, sliv, breskev itd. Ker pa hočete napraviti sadovnjak za prodajo sadja, je potrebno celotno zadevo nekoliko bolj premisliti. V vaših razmerah (kraško območje), pa tudi drugod — razen na vzpetinah Beneške Slovenije — ne pridejo v poštev jabolane, ker je trenutno v Italiji jabolok skoraj preveč, saj se je v zadnjih 15 letih njihov pridelek več kot potrojil. Danes jih pridelajo v pokrajini Ferrara več, kot jih je pred zadnjo vojno pridelala vsa Italija z Južno Tirolsko vred. Ker pridelek jabolok še narašča, moramo pričakovati, da bo prej ali slej nastala nadprodukcija in s tem kriza v prodaji jabolok. V zadnjih letih se suče cena jabolok v Ferrari med 10 in 20 liri za kg. Trgovina s češnjami je v zadnjih letih tudi slaba, predvsem zaradi črvičnosti (češnjeva muha!). Podobno je tudi z različnimi slivami. Od sadnih sort bi torej ostale predvsem breskve, hruške in marelice, ki se na trgu vedno dobro prodajo. Med temi tremi izberite vrsto, ki vam je najbolj všeč, mogoče pa zasadite tudi vse 3 vrste. Za vsako vrsto pa izberite najprimernejše sorte in v tem oziru obrnite se za nasvet na Kmetijsko nadzorništvo (Ispettorato d'Agricoltura).

Vprašanje št. 330: Pred leti so pisali časopisi, da so Rusi vzgojili večno pšenico, to je neko novo sorto pšenice, ki se enkrat vseje in potem žanje skozi mnogo let zaporedoma. Ali je na tem kaj resnice? Zakaj se danes nič več ne piše o tej sorti?

Odgovor: Naravoslovci in kmetijski znanstveniki delajo vse mogoče poskuse z namenom, da bi dvignili proizvodnjo in s tem olajšali človeštvu boj za vsakdanji kruh, za potrebno hrano. Največji do sedaj doseženi uspeh predstavlja hibridna — križana koruza. Ko so bili pred letom dni ruski veščaki v Ameriki, so pri povratku v Rusijo odpeljali s seboj predvsem mnogo tega semena. Vse polno poskusov se dela tudi s pšenico in v tem oziru so vse pohvale vredni italijanski genetiki-vzgojitelji novih sort pšenice, ki dajo v rednih razmerah hektarske donose od 60 do 70 q. Italijanski — in tudi drugi genetiki — hočejo vzgojiti odlične sorte s križanjem (kot pri koruzi) in s selekcijo — odbiro. Zadeva s tako imenovano »večno« pšenico pa je naslednja: Poskuse s pirnico (škrado, italijanski »gramigna«) in pšenico so delali mnogi znanstveniki in se je baje nekemu ruskemu naravoslovcu posrečilo vzgojiti s križanjem s pšenico — čisto novo in bujneje rastočo pirnico, ki je imela v svojih klaskih pšenice podobna zrna. Baje je ta nova pirnica rodila skozi 3 leta, potem pa je postala navadna pirnica s praznimi klaski. Naravoslovno je to na vsak način zanimivost, gospodarski pomen pa bi ta nova

rastlina imela, če bi dala vsaj srednji pridelek. V zadnjih letih ni nič slišati o večni pšenici, mogoče pa je sploh nikdar ni bilo. Vsaj mi »zapadnjaki« je nismo videli.

OLIMPIJSKI IZIDI — 4

(Nadaljevanje z 8. strani)

7'32"2; 3. Avstralija 7'37"4. - Dvojka brez krmarja: 1. ZDA 7'55"4; 2. SZ 8'3"9; 3. Avstrija 8'18"2. - Dvojka s krmarjem: 1. ZDA 8'26"1; 2. Nemčija 8'29"2; 3. SZ 8'31". - Četverec brez krmarja: 1. Kanada 7'8"1; 2. ZDA 7'18"4; 3. Francija 7'20"9. - Četverec s krmarjem: 1. Italija 7'19"4; 2. Švedska 7'22"4; 3. Finska 7'25". - Osmerec: 1. ZDA 6'35"2; 2. Kanada 6'37"1; 3. Avstralija 6'39"2.

Moderni peterboj: 1. Hall (Švedska) 4833 točk; 2. Mannonen (Finska) 4774,5; 3. Korhonen (Finska) 4750. - Moštva: 1. SZ 13.690,5; 2. ZDA 13.482; 3. Finska 13.185,5.

Kanuji — moški: Enosedelni kajak (1000 m): 1. Švedska 4'12"8; 2. SZ 4'15"3; 3. Madžarska 4'16"2. - Enosedelni kajak (10.000 m): 1. Švedska 47'43"4; 2. Madžarska 47'53"3; 3. Nemčija 48". - Dvosedelni kajak (1000 m): 1. Nemčija 3'49"6; 2. SZ 3'52"4; 3. Avstrija 3'55"8. - Dvosedelni kajak (10.000 m): 1. Madžarska 43'37"; 2. Nemčija 43'40"6; 3. Avstralija 43'43"2. - Enosedelni kanu (1000 m): 1. Romunija 5'5"3; 2. Madžarska 5'6"2; 3. SZ 5'12"7. - Enosedelni kanu (10.000 m): 1. Romunija 56'41"; 2. Madžarska 57'11"; 3. SZ 57'14"5. - Dvosedelni kanu (1000 m): 1. Romunija 4'47"4; 2. SZ 4'48"6; 3. Madžarska 4'54"3. - Dvosedelni kanu (10.000 m): 1. SZ 54'2"4; 2. Francija 54'48"3; 3. Madžarska 55'15"6. - Ženske: Enosedelni kajak (500 m): 1. SZ 2'18"9; 2. Nemčija 2'19"6; 3. Danska 2'22"3.

Kolesarstvo — Hitrostna dirka: 1. Rousseau (Francija); 2. Pesenti (Italija); 3. Ploog (Avstralija). - Tandem: 1. Avstralija; 2. Češka; 3. Italija. - 1 km v času: 1. Faggin (Italija) 1'9"8; 2. Foucek (Češka) 1'11"4; 3. Swift (Južna Afrika) 1'11"6. - Moštveno zasledovanje: 1. Italija 4'37"2; 2. Francija 4'39"2; 3. Vel. Britanija 4'42"2. - Cestna dirka (187 km): 1. Baldini (Italija) 5 h 21'17"; 2. Gevre (Francija) 5 h 23'16"; 3. Jackson (Vel. Britanija) 5 h 23'16". - Moštvena lestvica: 1. Francija 22 točk; 2. Vel. Britanija 23 t.; 3. Nemčija 27 t.

Sabljanje — Floret (posamezniki): 1. D'Oriola (Francija); 2. Bergamini (Italija); 3. Spallino (Italija). - Meč (posamezniki): 1. Pavesi (Italija); 2. Delfino (Italija); 3. Mangiarotti (Italija). - Meč (ekipe): 1. Italija; 2. Madžarska; 3. Francija. - Sablja (posamezniki): 1. Karpati (Madžarska); 2. Pavlovski (Poljska); 3. Kuznetsov (SZ). - Sabljanje (ekipe): 1. Madžarska; 2. Poljska; 3. SZ. - Ženske: Floret (posameznice): 1. Scheen (Vel. Britanija); 2. Orban (Romunija); 3. Gilher (Francija).

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiš

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477

»Ne; gre za mojo ženo. Pred pol leta ji je umrl otrok in od takrat se ne more več popraviti.«

Andri so se od začudenja razprle oči. Irma Jan! Bliskovito ji je bilo vse jasno. Davo ji je tedaj tudi povedal to ime.

»Čemu pa ne pošljete sem svoje žene, gospod Jan?« je vprašala zdravnica.

Mož je zamahnil z roko: »Ne morem. Ona ne sme niti vedeti, da sem bil pri Vas. Noče nič slišati ne videti. Prav nič jo več ne zanimala«. Iz njegovih besed je razločno zvenela bolelost. Gotovo je svojo ženo zelo ljubil. Andra bi mu rada pomagala, toda kako?

»Vaša žena bi spet morala imeti otroka«, je po dolgem premolku povedala. »Le na ta način bi pozabila svoje bolečine.«

Preko odkritega in poštenega Janovega obraza je hušnila senca. Dvignil je roke, a brž so mu trudno padle v naročje.

»Skušajte pregovoriti svojo ženo, naj pride k meni«, je Andra nadaljevala. »Ženska z žensko laže govori. Jaz bi Vam rada pomagala, ker ... Andra je umolknila sredi stavka. ... Ker se tudi jaz čutim krivo pri smrti vašega otroka«, bi bila rada končala, toda besed so zamrle na ustnicah.

»Bom poskusil«, je dejal Jan.

* * *

V veliki obednici prvega razreda na oceanskem parniku so sedeli gostje in častniki pri večerji. Med njimi tudi Davo Ravlin, ki je bil že več mesecev vkrcan kot ladijski zdravnik. Sedel je poleg

kapitana, prijaznega starejšega gospoda. Vendar mu novo življenje ni prinašalo dosti veselja. Delo na ladji si je drugače predstavljal, v delu je iskal pozabe. Vse svoje dnevne opravke je pa končaval v dobri uri.

Dostikrat, ko je zvečer sam sedel v svoji kabini in so stroji enakomerno udarjali, so njegove misli zaplavale v preteklost. Kot gora visoka je vstala pred njim zavest krivde, zaradi katere je odšel svet.

Kakor vsak večer tako se je tudi sedaj zbrala v razkošno opremljeni dvorani odlična družba. Moške in žene s svetovno znanimi imeni so sedeli pri mizah. Središče pozornosti pa ni bila znana filmska zvezdnica, kot je bilo pričakovati, marveč ženska, ki ni bila niti umetnica niti kaj drugega. Le njena izredna krasota je vse vezala.

Maja Castillo je bilo njeno ime. Potovala je brez spremstva: tudi ni polagala važnosti na to, da bi sklepala poznanstva. Vsak večer je sedela sama pri posebni mizi.

Prav to dejstvo jo je delalo še bolj zanimivo. Davo je nocoj že parkrat pogledal proti krasotici. Sam ni vedel, kaj vzbuja na njej toliko pozornosti.

Zdelo se je, da Majo ne briga, če se drugi zanjo zanimajo. Mirno je večerjala ter le tu pa tam dvignila glavo. Po jedi je brž zapustila obednico.

(nadaljevanje)